

Post da mediaziun RTR
dr. iur. Toni Hess
Böschenstrasse 79
7000 Cuera
Tel. 081 257 33 26 – fax 081 257 21 55
Hess.Chur@bluewin.ch

---

xxx

Cuera, ils 3 da fenadur 2017

Profil dils 20 da matg 2017 – rapport dil post da mediaziun

xxx

Cun scriver dils 30 da matg 2017 haveis Vus reclamau encunter il Profil dils 20 da matg 2017 cun il hosp Urs Cadruvi, ant. secretari general dalla Lia Rumantscha.

Cun scriver dils 6 da zercladur 2017 hai jeu supplicau il schefredactur da RTR, Gian Ramming, da prender posiziun en connex cun Vossa reclamaziun ord vesta da RTR. La posiziun da signur Ramming datescha dils 16 da zercladur 2017

Tier il scriver avon maun setracta ei da miu rapport el senn dalla Lescha federala davart radio e televisiun (LRTV).

A. Situaziun da partenza

- I. En Vies scriver dils 30 da zercladur 2017 fageis Vus la reproscha che l'autura sco era redactura responsabla, Oceana Galmarini, hagi violau grevamein la Lescha federala davart radio e televisiun. La motivaziun dalla reclamaziun sesanfli en Vossa brev da lectur, publicada ils 24 da matg 2017 en la Quotidiana.

Vus motiveis Vossa reclamaziun oravontut sco suonda:

- „[...] Cun interess haiel era persecitau la discussiun el “profil” cun il secretari general dalla Lia Rumantscha, Urs Cadruvi. Enton ein tier quella emissiun las reglas da maniera ed respect visavi il hosp vegnidas violadas grevamein. Jeu taxeschel quella emissiun sco ina gronda impertinenz e maltscheccadad.
- Jeu hai giu l'impressiun che Urs Cadruvi seigi avon ina procura publica, quei buca mo en paregl cun la procura da nies stadi, na, mobein avon ina procu-

ratura publica d'in stadi primitiv che ha in um avon ella che sto semplamein vegnir sentenziaus, culpont ni buca culpont!

- *Era haiel il sentiment ch'ei vegn scuntrau quen ed fatg vendetga cun Urs Cadruvi. Aschia ei ina seriusa emissiuon sco il "profil" vegnida surduvrada sin in scalem ualti giufuns la scala tschaler! Nezegiar l'ocasiun!*
- *Cun dar l'ocasiun ad treis adversaris l'incumbensa da criticar Urs Cadruvi ed selamantar da buca haver adempliu finamiras per la Lia ein las reglas da sedustar buca vegnidadas resguardadas. En quei connex havessen per exempel era ils presidents dalla Lia Rumantscha, ch'ei stai en uffeci sco patrunds duront il temps dad Urs Cadruvi, stuiu vegnir envidai dalla discussiun. Fuss la suprastonza dalla Lia buca stada cuntenza cugl engaschi ed resultads da Cadruvi ei lur obligaziun numnadamein da visar la piazza. Mo cun quella emissiuon beinorganisada da mo adversaris da Cadruvi, han audituras ed auditurs buca giu la pusseivladad d'udir in soli parei en favur d'il secretari partent. Quei ei in scandal. Ils experts engaschai dil RR, Signur Flurin Bundi, Signur Chasper Pult ed Signur Gian Peder Gregori, experts che han para magliau sabientscha cun caz e buca mo cun tschadun, han buca giu la grondezza necessaria da far attenta la dunna Galmarini dad era envidar silmeins ina persuna d'in auter meini che discuora en favur dad Urs Cadruvi. [...]. Suenter quella emissiuon turpegiusa sperel jeu fetg ch'ils collaboratursAs dil Radio Rumontsch sedrezzian al Profil sco toche da cheu ed buca so quella emissiuon per violar personas che s'engaschan pil beinstar da nies mintgadi. [...]. Las turbulenzas appartenent il lungatg romontsch en scola sco era il lungatg uffical en vischnauncas bilinguas suenter fusiuns han caschunau dabia discussiuns malemperneivlas. Sut il streh han las autoritads communalas cun sustegn ed cussegl das Urs Cadruvi sco delegau dalla Lia Rumantscha contonschiu finamiras giavischadas da geniturs, aschia che Tudestgs e Romontschs san viver en pasch in cun l'auter. [...]."*

II. Gian Ramming, schefredactor da RTR, ha priu posiziun enviars Vossa critica sco suonda (extract):

1. *"Ordavant e en tutta clerezza: La redactura Oceana Galmarini na vulnerescha en il discurs cun Urs Cadruvi nagin mument las reglas da curtaschia e da respect. Ch'ella po cun ses stil per part direct ed offensiv irritar, da quai eran nus conscients. Tant pli perquai ch'i sa tracta d'in stil betg fitg usità en l'emissiuon "Profil". La redactura respecta dentant adina la dignitad da la persuna, era en quels muments nua ch'ella insista – en intgins muments era memia fitg – e nua ch'ella na ceda betg fin ch'ella survegn ina resposta clera. 'Insister' e 'betg ceder' n'en betg a metter à pèr cun 'impertient' e 'mananza da maniera'.*

L'emissiuon "Profil" vegn preregistrada, vul dir, ella na va betg live sur l'emettur. Noss giast dal "Profil" ha cun quai la pusseivladad e tut il temp d'intervegnir suenter la registraziun, sch'el vegn a la conclusiun che tschertas parts na duessan betg vegnir emessas. Era Urs Cadruvi ha già quell'ocasiun. El n'a betg fatg diever da quella pussaivladad.

In'introducziun declerond pertge ch'ins ha tschernì in stil offensiv e direct per quest discurs, avess segir pudì mitigiar u evitar las irritaziuns tar ina part da las audituras ed ils auditurs. Quai è da conceder.

2. *Che nus avain tschernì sapientivamein il stil descrit, sa motivescha cun il fatg che Urs Cadruvi è ina persuna publica che ha occupà durant ils ultims 10 onns in dals posts ils pli impurtants da la Rumantschia e ch'el è s'acquistà en quel temp ina gronda rutina en la lavur publica. Confruntond el cler e net cun la critica ch'ha accumpignà el durant tut quels onns, vulevan nus survegnir dad el ina valitaziun ed ina explicaziun co ch'el ha fatg frunt a quellas reproschas e qua tras magari era survegnir in'investa nova en sia lavur e strategias. Quai è per buna part gartegià. [...] La cumparaziun cun ina 'procura publica d'in stadi primitiv' na pudain nus perquai in summa betg suandar.*
3. *Nus respectain l'equiliber en quest'emissiun: L'equiliber sa dat en questa furma d'emissiun tras ina schurnalista che confruntescha ed accentuescha elements da la critica d'ina vart, e da l'autra vart cun il giast ch'ha durant passa 40 minitas peda da prender posiziun [...].*
4. *La reproscha che nus avain manipulà u che nus essan vegnids manipulads è nunfundada e simplamain faussa.*

Per tut questas raschuns refusain nus las reproschas da xxx. Il fatg ch'il "Profil" cun Urs Cadruvi ha procurà per irritaziuns nunintenziunadas tar xxx sco er tar ulteriuras audituras ed auditurs vegn a far part da l'analisa e da la critica interna da l'emissiun e duai contribuir ad ameglierar nossa lavur".

B. Ponderaziuns

1. Avon ch'jeu mondèl en sin Vossas reclamaziuns para a mi ina remarca preliminar dad esser indicada: Il post da mediaziun ha sulettamein la funcziun dad examinar, sche l'emissiun criticada violescha in'ordinaziun, specialme in dad art. 4 e 5 LRTV. Quei fa el cun risguardar d'ordinaziun l'autonomia da program che revegn als emitturs. Il motiv persunter ei quel che art. 93 al. 3 da la Constituziun federala ed art. 6 al. 2 LRTV garanteschon als emitturs l'autonomia da program. Quella autonomia cuntegn era la libertad d'eleger in tema d'ina emissiun e d'elaborar siu cuntegn.

Il post da mediaziun ha buca da far ina controlla da qualitat. El ei era buca l'emprema istanza d'ina dertgira. Il post da mediaziun ha cun auters plaids tenor art. 93 al. 2 LRTV negina cumpetenza da decider ni da dar instrucziuns. El sa sulettamein mediar denter las partidas e rapportar sias ponderaziuns (art. 93 al. 1 e 3 LRTV).

2. Per il Tribunal federal datti da principi negins temas che savessen buca vegnir presentai – eventualme in era a moda provocativa ni polemica (sentenzia dil Tribunal federal dils 8 da november 2011, 2C_710/2010, consideraziun [cons.] 3.2., publicau en: Decisiun dil Tribunal federal [DTF] 137 I 345).

Ina contribuziun astga tut en tut buca haver in effect manipulativ. Quei ei il cass, sch'ella informescha incorrectame in igl aspectatur maioren e sche quel sa buca pli far in agen maletg a maun dallas informaziuns survegnidas,

perquei che la televisiun ni il radio zuppenta circumstanziass essenzialas ni inscenescha “historias” (sentenzia dil Tribunal federal dils 6 d’avrel 2011, 2C_664/2010, cons. 2.1.2). En quei risguard discuoran ins digl aschinum nau **camond d’objectividad** (“Sachgerechtigkeitsgebot”; cf. era sentenzia dil Tribunal federal dils 18 da november 2011, 2C_710/2010, cons. 3.1 e 3.2, publicau en: DTF 137 I 345).

Il camond d’objectividad ei violaus, sch’ei vegn suggeriu agl aspectatur tras fatgs apparentamein objectivs, effectivamein denton incumplets, che l’opiniun resp. la vesta dil schurnalist seigi la verdad (absoluta). In maletg objectiv sa oravontut era esser nunpusseivels, sche fatgs essenzial vegnan zuppentai (DTF 137 I 340 cons. 3.1 p. 344 s.; sentenzias 2C_255/2015 digl 1. da mars 2016 cons. 4.2; 2C_494/2015 dils 22 da december 2015 cons. 4; 2C_321/2013 dils 11 d’october 2013 cons. 2.2, buca publicau en DTF 139 II 519 ss.). En quei connex sclaudan las disposiziuns legalas da program ni posiziuns e criticas ni il “schurnalissem d’advocatura”, nua ch’il collaboratur dallas medias daventa represchentant d’ina certa tesa; era en gliez cass sto la trasparenza el senn explicau denton esser garantida (DTF 137 I 340 cons. 3.2 p. 345; sentenzia 2C_862/2008 digl 1. da matg 2009 cons. 5). Las necessitads dall’adequatadad e digl equiliber sco criteris dall’objectividad astgan en quei connex buca vegnir applicai a moda talmein stretga che la libertad schurnalistica e la spontanadad van a piarder (DTF 131 II 253 cons. 2.3 p. 257 s.). Il camond d’objectividad pretenda pia buca che tut ils puncts da vesta vegnien presentai qualitativamein e quantitativamein a moda dil tutfatg equivalenta; decisiv para plitost ch’igl aspectatur sappi percorscher che e con lunsch in meini ei dispiteivels (cf. DTF 131 II 253 cons. 2.2 p. 257).

Il post da mediaziun controllescha, sch’ils fatgs e las opiniuns intermediai ella emissiun dattan agl aspectatur in maletg aschi verdeivel sco pusseivel davart in fatg ni in tema, aschia ch’el sa formar libramein in agen meini en caussa.

3. Per mei setschantan el cass concret cunzun las suandontas damondas:
  - a. Ha l’emissiun violau grevamein las reglas da maniera e respect visavi Urs Cadruvi?
  - b. Ha l’emissiun giu sco finamira da sentenziar Urs Cadruvi, far giu quen cun el e da far vendetga?
  - c. Ha l’emissiun respectau il principi publicistic digl equiliber (“audiatur et altera pars”)?
4. Entochen ussa era il Profil ina emissiun el senn d’in “small talk”. La redactura Oceana Galmarini ha duvrau in stil offensiv, vul gir in stil buca usitau en il profil. Ella respecta denton las reglas da maniera e da respect visavi Urs Cadruvi. Ei far part dalla lavur d’ina schurnalista resp. d’in schurnalist dad – tenor emissiun e situaziun – era insister. Quei ha denton da far nuot cun “impertinenz” ni “maltscheccadad”.

Tenor miu manegiar ei il fatg che la moderatura ha buca fatg ina **introducziun** dil Profil cun Urs Cadruvi, declarond il motiv ch’ella ha elegiu in **stil offensiv, buca professional**. La preziada auditura resp. il preziau auditor astgava spitgar dall’emissiun Profil quei ch’il Profil ei adina staus tochen lu: in’emissiun

senza il minim character offensiv. En quei risguard ei in ni l'auter auditor vegnius surprius, vegnius menaus en errur ed ei sesentius permalaus pervia da quei. Quei vess ins saviu evitar cun ina introducziun corrispudenta. Quei conceda era il cauredatur dad RTR, Gian Ramming.

5. Jau haiel buca survegniu l'impressiun che l'emissiun ha giu sco finamira da sentenziar Urs Cadruvi, far giu quen cun el e da far vendetga.
6. La redactura ha schau vegnir a plaid treis d'ils critichers dad Urs Cadruvi e negina persuna ch'ei s'exprimida in fuorma positiva viers Urs Cadruvi. Denton ha Urs Cadruvi giu la pusseivladad da prender posiziun e da risponder als arguments da ses critichers. Cun auters plaids ei il principi d'igl equilibrer resp. d'igl "audiatur et altera pars" buca vegnius vulneraus.
7. Il futur vegn a mussar, sche RTR vegn era vinavon a duvrar – tier in ni l'auter hosp – il stil plitost offensiv ni sch'il Profil cun Urs Cadruvi ei staus – quei che pertucca il stil offensiv – ina caussa unica. Fuss gliez il cass, fuss quei strusch professional.

C. Conclusiun

Jeu vegnel tier las suandontas conclusiuns:

- La moderatura ha buca violau grevamein las reglas da maniera e respect visavi Urs Cadruvi.
- La moderatura ha buca violau il principi publicistic digl equilibrer.
- Il fatg che la moderatura ha tscherniu in stil offensiv ei da principi buca da criticar.
- Denton ei il fatg che la moderatura ha buca fatg ina **introducziun** dil Profil cun Urs Cadruvi, declarond il motiv ch'ella ha elegiu in **stil offensiv, buca professional**.

D. Pusseivladad da far recuors

Davart la pusseivladad da far recuors tier l'Autoritad independenta da recuors davart radio e televisiun AIRR (Monbijoustrasse 54A, Postfach 8547, 3001 Berna) orientescha Vus igl extract aschuntau dalla LRTV.

Fagei aschi bien e risguardei ch'in eventual recuors sedrezza buca encunter il rapport avon maun, mobein mo encunter la contribuziun dispoteivla da RTR (cf. art. 95 al. 3 LRTV).

Cordials salids

dr. iur. Toni Hess

Aschunta:

- extract dalla Lescha federala davart radio e televisiun

Copia:

- Gian Ramming, schefredacturr RTR